ПЕДАГОГІЧНИЙ МУЗЕЙ УКРАЇНИ

Музейний предмет як джерело наукового знання та інструмент музейної педагогіки

досвід Педагогічного музею України

Олександр Міхно

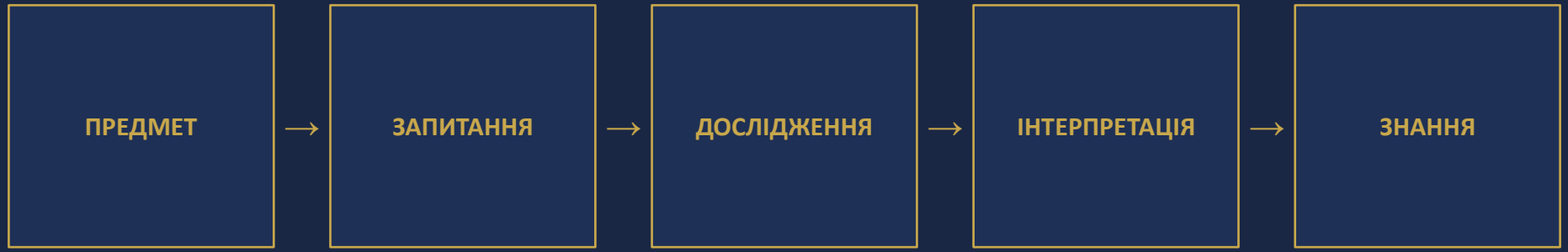
доктор педагогічних наук, директор Педагогічного музею України

Чи достатньо показати музейний предмет, щоб людина чогось навчилася?

Між предметом і людиною

Ці кроки між предметом та знанням і є простором музейної педагогіки.

Предмет — не готова відповідь

Співробітники УНДІП. Харків, 1928. Фонди ПМУ

Що ми насправді бачимо?

Ми можемо назвати імена, дату, місце. Але це ще не означає, що ми зрозуміли контекст чи епоху.

Музейний предмет не говорить сам за себе. З ним потрібно працювати.

Кейс: людина за предметом

Іван Соколянський і Олександр Довженко. 1920-ті. Фонди ПМУ.

І. Соколянський.

ПРО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ГЛУХОНІМИХ ДІТЕЙ РІДНІЙ МОВІ *).

Непорушна певність в тім, що діло навчання глухоні-
мих Росії стало на твердий ґрунт, при
теперішньому з'їзді це питання.
Я певний, що для величезної бі
цілком нове, незрозуміле, над ним ще
рез те й не дивно буде, коли воно
Багато з присутніх може сказуть
нема! Хто її видумав? Яке там може
життя, школа і т. ин.—і яке її відноше
ляє і так багато невирішених питань
навчати якійсь то українській мові...
Правда, невирішених питань та
витись з загально-державного погляду.
чання глухонімих у Росії справа не т
така, що, навіть, і не наближається щ
дивитися з погляду нагальних потреб
кількоста сем'я глухонімих більше

Окремий предмет

дає фрагмент

Сукупність джерел

дозволяє побачити біографію

Біографія

відкриває контекст історії освіти

Від джерела — до запитання і далі до реконструкції

Кейс: підручник

Що може розповісти один підручник про школу певної епохи?

- Що вивчали?
- Як вивчали?
- Якою мовою?
- Які цінності транслювали?
- Яким бачили учня?

Для фондів — підручник. Для дослідника — джерело. Для відвідувача — можливість поставити запитання про школу епохи.

Шаповалов М. Я., Головінова В. І. Робітна книга з математики. IV рік. Ростов н/Д, 1932. Фонди ПМУ

Кейс: підручник. Реалії й цінності епохи – у змісті задач

50. За що СРСР бореться в останній рік п'ятирічки:

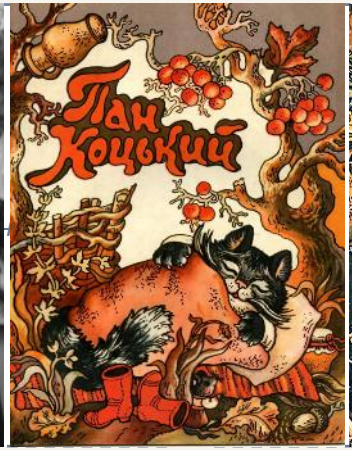
Р. 1932 намічено видобути:	Р. 1931 видобули	На ск. треба збільшити видобуток за рік ?
1. Кам'яного вугілля 90 млн. *т*	55,8 млн. *т*	?
2. Нафти . . . . . 26,4 „ „	22,1 „ „	?
3. Чавуна . . . . . 9 „ „	4,9 „ „	?
4. Сталі . . . . . 9,5 „ „	5,3 „ „	?
5. С.-г. машин . . . 0,94 млрд. крб.	0,44 млр. крб.	?
6. Усіх машин . . . 6,8 „ „	5,7 „	

188. Трактор „Фордзон" повинен зорати за день 2,5 *га*. Бригада трактористів на 5 фордзонах оголосила себе за ударну, і за 6 день зорала 99 *га*. На ск. *га* кожен трактор виорював в день більше проти встановленої норми?

Шаповалов М. Я., Головінова В. І. Робітна книга з математики. IV рік. Ростов н/Д, 1932. Фонди ПМУ

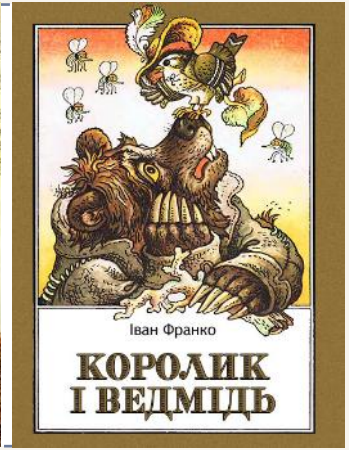
Кейс: ілюстрація і пам'ять читача. Валентина Мельниченко (1946-2005)

5058
вподобання

300
коментарів

589
поширень

Допис у Facebook Педагогічного музею України, на 11 листопада 2026. Читачі впізнавали книжки й згадували власне дитинство.

Кейс: коли музей виходить за свої стіни

Що відбувається, коли результат музейного дослідження виходить за межі експозиції?

Дослідження педагогічної постаті пов'язується з конкретною локацією міста. Історія освіти стає частиною простору, у якому людина живе й ходить щодня.

Графічний макет допису онлайн-проєкту «Педагогічна мапа Києва». Дизайн – О. Воробйов

А якщо на це є лише 60 секунд?

Короткий цифровий формат скорочує час сприйняття, але не повинен скорочувати шлях перевірки інформації.

Олександр Тисовський (1886–1968): життя в Пласті. YouTube. Педагогічний музей України.
https://www.youtube.com/shorts/R8oFXXY9XOk

ФОНДИ → **ДОСЛІДЖЕННЯ** → **СЦЕНАРІЙ** → **ВІДЕО** → **АУДИТОРІЯ**

За хвилиною музейного відео стоїть набагато більше часу музейного дослідження.

Чи достатньо показати музейний предмет, щоб людина чогось навчилася?

Ні.

ПОБАЧИТИ → ЗАПИТАТИ → ДОСЛІДИТИ

Показати предмет недостатньо. Важливо допомогти людині його «побачити», поставити запитання, знайти й перевірити інформацію, зробити власний висновок.

Тоді музейний предмет стає інструментом пізнання.

Головне завдання музейної педагогіки — допомогти людині поставити своє запитання й знайти на нього відповідь.

Дякую за увагу